

zastopnika, sedaj je začel jadrati celo v nemško-nacionalni strugi. To se je pokazalo ob sestavljanju terno predloga za ravnateljsko mesto na I. državni gimnaziji. Predsednik Schwarz in ljubeznivi vitez Kaltenegger sta spravila v terno nemško-nacionalnega ravnatelja Profta, ki je kot nadzornik ljubljanskih nemških ljudskih šol dokazal „sijajno“ svojo pedagoško naobrazbo. Tudi ni Proft več slovenščini, torej je za taka mesta absolutno nepotreben. Čudom se čudimo, da sta potegnila za Schwarzem in Kalteneggerjem tudi dva šolnika — deželni šolski nadzornik Levec in ravnatelj ljublj. učiteljskega Črnivec. Prvi, ki je ob enem predsednik „Slovenski Matiči“ — našemu prvemu kulturnemu zavodu — in drugi, ki je sedel na mesto ljudskošolskega zastopnika, sta storila velik greh, ki ni odpustljiv. Tako ravnanje vpliva namreč jako demoralizujoče, in takih zgledov pedagoške solidnosti nikomur ne more pravi pedagog priporočati v posnemo. Ako imamo na takih mestih take može, ki jih je rodila domača gruda, kam nam potem zavozijo naše šolstvo nemški ošabni plemiči in trdi birokrati, ki nam gospodujejo le po vladni milosti in po krivdi naše popustljivosti!! Kje je naš ponos, kje naša moška čast!

Upravništvo „Domačega ognjišča“ nima več na razpolago 1. številke. Šolsko vodstvo pri Sv. Štefanu, pošta Šmarje pri Jelšah, prosi p. n. učitelje, naj mu pošlje kdo omenjeno številko, ako jo ima na razpolago.

Okrajna učiteljska skupščina za litijski okraj se je vršila dne 12. t. m. v Višnji gori. Predsednik g. Lj. Stiasny poroča o dejanskem napredku šolstva v tem okraju z ozirom na posamezne predmete, nove stavbe, stik z ljudstvom, poizkušnje o analizi otroškega duševnega obzorja. Podrobno konferenčno poročilo in navodila prejmejo učitelji tiskano na dom. Poročal je tudi o nadaljni izobrazbi odraslih ter navajal tipične podatke, kako hrepenijo mnogi narodi po luči iz zarišč visokih šol. Posebno vseučiliške knjižnice s sijajno opremo so v mnogih velikih mestih vsakemu na razpolago. Mnogotere uredbe za odrasle, večeri, sestanki, poljudni romani itd. pričajo o stremljenju po izobrazbi. Anglija, Francija i. dr. imajo udomačena ljudska vseučilišča, društva za poljudno predavanje in njih pedagoški muzeji na razpolago tisoče skioptičnih slik (diapozitivov), v serijah odmerjene za nadaljne izposojevanje. Pač znameniti dokazi, kako svet hrepeni po luči in je prosveta posebno geslo naših dob. Nadučitelj J. Zajc je predaval o učiteljevem delovanju na enorazrednicah. Razmotrival je s sebi lastno odločnostjo o nastavljanju učiteljev na teh važnih postojankah ter predočeval velike nepremagljive ovire za novince na teh navadno še prenapoljenih šolah. Sprejete so bile resolucije, da se samo sposobne učne osebe, ki so dovršile učiteljske, nameščajo na teh šolah. — Poročilo o skupnem delovanju učiteljstva na večrazrednicah je imel tov. Levstik iz Zagorja. Medsebojno spoštovanje naj voditelj ne izpostavlja v nevarnost, da vsako malenkost, ki bi jo med štirimi očmi previdno odstranil, spravlja na dan pred domačo konferenco. Ni pametno od vsakega zahtevati, da trobi v isti rog, vsakdo je pa eno lahko, namreč — tovariš. Referat „Kako si pridobi učitelj svojemu stanu primeren ugled?“ je imela učiteljica Marija Tomčeva, Učitelj mora biti oživljajoče solnce in ne mrzla zaspana luna. Oblastno nastopanje škoduje, pa tudi prevelika prijaznost ni povsod na mestu. — Vzajemnost učiteljstva izredno goji ugled stanu. — O izkušnjah iz dosedanjih šolskih izletov je pa poročala učiteljica Ivana Dolinarjeva iz Višnje gore in vsestransko opozorila na znamenosti v prirodi in umetnosti. Umetniško izobrazbo naj že mladina črpa iz lepote in stvarstvu. Vzgojnega pomena je opazovanje marljivega dela čebelic, izleti v vrte, pouk ali šola v gozdu, obisk bolnišnice, spominki slavnih oseb. Sploh so vrata šole odprta, in naj nihče ne odlašaj pripravljati peljati otroke pod milo nebo. Referentje so osredotočili vobče svoja poročila v dobro formuliranih tezah. — Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo B. Andoljška o preimenitnem učilu, skioptikonu. Države v Severni Ameriki so žrtvovale 100.000 dolarjev za skioptikone v svojih šolah in društvo „Skioptikon“ je zabeležilo 47.000 predavanj. Priporočal je Andoljšek Liesegangovo knjigo o skioptikonu in vsaka šola naj pri kakem povečanju dobi stalno sobo za projiciranje s tem učilom. — Gospod nadzornik je takoj sam s skioptikonom predstavil „Pot v Carigrad“, ter več omenil o priličnem obisku neke šole v Turčiji, kjer pa je sploh še palica glavno učilo.

Razgled po šolskem svetu.

— **Šolstvo na Koroškem.** Iz poročila deželnega šolskega sveta koroškega posnemamo nastopne podatke: Koroška ima skupno 372 ljudskih šol. Od teh je 285 ljudskih šol z nemškim učnim jezikom, 3 s slovenskim učnim jezikom, dočim je 84 šol jezikovno mešanih. Privatnih ljudskih šol s pravico javnosti je 12, brez te pravice 3. V minulemu letu je bilo na Koroškem 61.057 za šolo godnih otrok. Javne šole je obiskovalo 28.877 dečkov in 28.300 deklic. Koliko slovenskih otrok je obiskovalo šole, ne pove poročilo. Na javnih šolah je poučevalo 670 moških in 259 ženskih učnih oseb, skupno 929. Na privatnih šolah 12 moških in 55 ženskih učnih oseb. Na moškem učiteljskem je bilo 246 kandidatov, na ženskem 109 kandidatinj, poleg tega je bilo na ženskem uršulink, ki ima pravico javnosti, 110 gojenk.

— **Slovensko-hrvaška ljudska šola v Egiptu.** Iz Aleksandrije nam poročajo, da snujejo tamkaj ljudsko šolo za slovensko in hrvaško mladino.

— **Ameriška akademija v Rimu.** Kakor poročajo iz Novega Jorka, je ustanovljena glavnicca 4 milijonov mark za ameriško umetniško akademijo v Rimu. S tem je izpolnjena davna želja Pierpont Morgana in Vanderbilta. Ta dva sta največ pripomogla, da se akademija otvori.

— **Vseučiliščna kriza v Sofiji.** Sofijski „Dnevnik“ poroča, da je bolgarska vlada storila vse potrebne korake, da se zopet otvori sofijski vseučilišče, ali brez dosedanjih profesorjev. Za sedaj je vlada sklenila, da odpre na jesen samo dve fakulteti in sicer: zgodovinsko-filološko in fiziško-matematiško, dočim bi se juridiška fakulteta otvorila pozneje. V to svrhu je vlada te dni imenovala 14 srednješolskih profesorjev. To imenovanje je sledilo povsem nepričakovano za bivše profesorje, ki so v zadnjem času imeli več sej, na katerih so razpravljali način, kako bi se naučnemu ministrstvu olajšala rešitev vseučiliškega vprašanja. Stari profesorji so sklenili še enkrat poizkušati, da se kakor korporacija povrnejo na vseučilišče. Ako pa namerava vlada z novim zakonom nanovo otvoriti vseučilišče, to je, pričeti s prvimi tečaji in semestri, tedaj bi 14 novoimenovanih profesorjev bilo povsem dovolj. V tem slučaju bi vsi dijaki, ki imajo že nekoliko semestrov, morali čakati nekoliko let, dokler se odpro višji semestri. Ako namerava vlada odpreti celo univerzo, tedaj ne bo teh 14 novoimenovanih profesorjev dovolj, dočim izjavljajo stari profesorji, da bi se povrnili samo tedaj, ako se bo tudi nadalje spoštoval prejšnji red in akademična svoboda.

— **Črnogorski princ Peter,** najmlajši sin črnogorskega kneza Nikole, je dovršil študije na vseučilišču v Heidelbergu na Badenskem ter jih bo sedaj nadaljeval na dunajskem vseučilišču.

— **Iz najtemnejšega kota Avstrije.** „Arbeiter Ztg.“ poroča s Tirolskega: Kakor znano, morajo učitelji v naši „sveti deželi“ opravljati poleg šolske službe tudi cerkveno. Poudarjamo, da to ni privatna obveznost učiteljeva, ampak postavna dolžnost ker imamo odlok deželnega šolskega sveta, ki pravi, da izgubi učitelj svojo službo, ako se sam odpove službi v cerkvi. Ta služba pa ni samo posel organista, temveč spadajo k tej tudi vsa cerkovnikova opravila, kakor ministriranje, zvonjenje, oblačenje prečastitega za božjo službo, spremljevanje pri zadnji popotnici itd. V mnogih krajih mora opravljati tudi službo grobokopa. V vsaki, od kulture tudi samo oblizani deželi bi zmajevali z glavo ob teh dejstvih, v „sveti deželi Tirolski“ pa je to čisto samo ob sebi umljivo, in nihče se ne zgraža nad tem. S klerikalizmom skozinskoz prepojeni, niso več zmogni, da bi se temu uprli. Kakšne so posledice take cerkvene službe, kaže prav drastično naslednje pismo, ki ga je poslalo županstvo neke občine v pusterski dolini učitelju. Zanimivo pismo se glasi dobesedno: „St. 493. Gospodu I. S., učitelju v R. S tem se Vas opozarja, da vselej, kadar se je bati ponoči slane, zjutraj ob treh zvonite, da se ne bodo mogli posestniki, ki imajo v ta namen zažigati ogenj, izgovarjati, da ni cerkovnik zvonil. Če bi kdaj zvonjenje opustili, se imate zaradi tega tauradno zagovarjati.“ — Omenjeno bodi, da ima ta učitelj kot cerkovnik 60 K letne plače, torej mesečno 5 K!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“